

2026/2027

I rok

DEMOGRAFIA I EPIDEMIOLOGIA ŻYWIENIOWA (I rok studia drugiego stopnia stacjonarne)

ZAKŁAD DIETETYKI KLINICZNEJ

Ul. Ciołka 27

01-445 Warszawa

Kierownik: dr hab. Agnieszka Bzikowska-Jura

Osoba odpowiedzialna za nauczanie przedmiotu: Prof. dr hab. Dorota Szostak - Węgierek

WYKŁADY: 14 (sem. zimowy)

SEMINARIA: 20 (sem. zimowy)

Praca samodzielna: 16 (sem. zimowy)

FORMA ZALICZENIA: ZALICZENIE

PUNKTY ECTS: 2

**Wykłady odbywają się w środy
na platformie MS Teams w czasie rzeczywistym**

1. 14.10.2026. 13.45-15.15 środa Prof. Dorota Szostak-Węgierek

Omówienie niezbędnych podstaw epidemiologii ogólnej i demografii, w tym:

- ustalenie podstawowej terminologii,
- definicje,
- obszar działania, główne cele,
- źródła danych o ludności, metody badań,
- współczynniki demograficzne
- struktura ludności.

2. 14.10.2026 16.15-17.45 środa Prof. Iwona Traczyk

Programy epidemiologiczne badające związki między dietą, a rozwojem chorób – osiągnięcia, interwencje i perspektywy.

W wykładzie uwzględnione zostaną następujące zagadnienia:

- Programy i badania epidemiologiczne w Polsce.
- Kluczowe międzynarodowe badania i programy.
- Interwencje i osiągnięcia naukowe.
- System zbierania i analizy danych epidemiologicznych:
 - o źródła danych w Polsce,
 - o systemy międzynarodowe.
- Przyszłe kierunki badań.
- Użyteczne adresy i bazy danych.

3. 21.10.2026 13.45-15.15 środa Prof. Dorota Szostak-Węgierek

Teoria przejścia demograficznego.

Obecna sytuacja demograficzna w Polsce i na świecie.

Prognozy demograficzne.

Współczesne normy żywienia, sposoby wykorzystania w ocenie sposobu żywienia osób indywidualnych i w grupie osób.

Możliwości i ograniczenia w interpretacji wyników oceny sposobu żywienia.

Źródła i przyczyny zmienności diety na poziomie osobniczym i w grupie osób.

Ocena aktywności fizycznej.

4. 28.10.2026. 13.45-15.15 środa Prof. Dorota Szostak-Węgierek

Typy badań wykorzystywane w epidemiologii żywieniowej, w tym badania skriningowe, korelacyjne, kliniczno-kontrolne, kohortowe. Cele stawiane przed nimi i możliwości interpretacyjne.

Określenie pojęcia i poznanie mierników zdrowia.

Zapoznanie ze współczynnikami charakteryzującymi stan zdrowia populacji polskiej i europejskiej.

Charakterystyka stanu zdrowia populacji polskiej na tle wskaźników w innych krajach europejskich.

Zróżnicowanie regionalne, nierówności w zdrowiu, związki z charakterystyką demograficzną.

5. 4.11.2026 13.45-15.15 środa Prof. Katarzyna Szamotulska

EBM jako paradygmat osiągania prawdy naukowej.

Planowanie badania epidemiologicznego w zależności od celu, wybór metody, dobór próby, zaplanowanie kwestionariusza

6. 18.11.2026 13.45-15.15 środa Prof. Dorota Szostak-Węgierek

Biologiczne i biochemiczne markery jako wskaźniki spożycia wybranych składników odżywczych.

Kliniczne i subkliniczne objawy niedoborów i nadmiarów składników odżywczych w diecie.

Implikacje całkowitego spożycia energii w analizie wyników badań epidemiologicznych.

Genetyka w analizie wpływu diety na efekty zdrowotne.

Przykłady dużych żywieniowych badań epidemiologicznych.

7. 25.11.2026 13.45-15.15 środa Prof. Dorota Szostak-Węgierek

Epidemiologia przewlekłych chorób dietozależnych, rola czynników żywieniowych w patogenezie, zapobieganiu i leczeniu.

Epidemiologia otyłości i innych chorób związanych z żywnością i żywieniem (choroby układu krążenia, cukrzyca typu 2, zespół metaboliczny).

Seminaria odbywają się w poniedziałki sala 10

- 1. 12.10.2026 8.00-9.30 gr 1, 9.45-11.15 gr 2, 11.30-13.00 gr 3; Prof. Iwona Traczyk**
Planowanie żywieniowego badania epidemiologicznego. Część 1. Opracowanie koncepcji z jasnym pytaniem badawczym.
- 2. 19.10.2026 8.00-9.30 gr 1, 9.45-11.15 gr 2, 11.30-13.00 gr 3; Prof. Iwona Traczyk**
Planowanie żywieniowego badania epidemiologicznego. Część 2. Metody zbierania danych żywieniowych i dot. stanu odżywienia w żywieniowych badaniach epidemiologicznych.
- 3. 26.10. 2026 8.00-9.30 gr 1, 9.45-11.15 gr 2, 11.30-13.00 gr 3; Prof. Iwona Traczyk**

Plan analizy danych i ocena jakości badania. Walidacja danych o spożyciu żywności w badaniach epidemiologicznych.

4. 2.11.2026 8.00-9.30 gr 1, 9.45-11.15 gr 2, 11.30-13.00 gr 3; Prof. Iwona Traczyk

Procedura opracowania danych żywieniowych na przykładzie danych otrzymywanych w oparciu o kwestionariusz KomPAN.

5. 9.11.2026 8.00-9.30 gr 1, 9.45-11.15 gr 2, 11.30-13.00 gr 3; Prof. Iwona Traczyk

Raportowanie żywieniowych badań epidemiologicznych. Krytyczna ocena danych o spożyciu energii. Ocena niedoszacowania wartości energetycznej wywiadów żywieniowych.

6. 16.11.2026 8.00-9.30 gr 1, 9.45-11.15 gr 2, 11.30-13.00 gr 3; Prof. Dorota Szostak-Węgierek

Spożycie żywności, energii i składników odżywczych w Polsce. Trendy, zagrożenia, korzystne i niekorzystne zmiany diety. Związki ze stanem zdrowia, współczynnikami zgonów

7. 23.11.2026 8.00-9.30 gr 1, 9.45-11.15 gr 2, 11.30-13.00 gr 3; Prof. Dorota Szostak-Węgierek;

Epidemiologia wybranych nowotworów; związek ryzyka nowotworów ze sposobem żywienia

8. 30.11.2026 8.00-9.30 gr 1, 9.45-11.15 gr 2, 11.30-13.00 gr 3; Prof. Katarzyna Szamotulska

Planowanie badania epidemiologicznego w zależności od celu, wybór metody, dobór próby, zaplanowanie kwestionariusza

9. 7.12.2026 8.00-9.30 gr 1, 9.45-11.15 gr 2, 11.30-13.00 gr 3; Prof. Dorota Szostak-Węgierek

Rola epidemiologii żywienia w zdrowiu publicznym. Wykorzystanie wyników badań na rzecz poprawy zdrowia społeczeństwa: w promocji zdrowia, w prewencji pierwotnej, prewencji wtórnej i prewencji trzeciego stopnia.

10. 14.12.2026 8.00-9.30 gr 1, 9.45-11.15 gr 2, 11.30-13.00 gr 3; Prof. Dorota Szostak-Węgierek

Typy badań wykorzystywane w epidemiologii żywieniowej: badania skriningowe, korelacyjne, kliniczno-kontrolne, kohortowe. Cele stawiane przed nimi i możliwości interpretacyjne- analiza opublikowanych wyników badań.

Zaliczenie: platforma e-learningowa

LITERATURA:

Literatura obowiązkowa:

1. Jędrychowski W. Podstawy epidemiologii. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego Kraków 2002, wyd.6
2. Jędrychowski W. Epidemiologia w medycynie klinicznej i zdrowiu publicznym. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego Kraków 2010, wyd.1

3. Normy żywienia dla populacji Polski. Red. Rychlik E., Stoś K., Woźniak A., Mojska H., Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego - PZH 2024
<https://www.pzh.gov.pl/wp-content/uploads/2025/01/normy-02.01.pdf>
4. Bzdęga J., Gębska-Kuczerowska A., Epidemiologia w zdrowiu publicznym, Wyd.Lek. PZWL,2010.
5. Webb P., Bain Ch., Page A. Epidemiologia. Podręcznik dla studentów i praktyków. Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR, Warszawa, 2021.
6. Kwestionariusz do badania poglądów i zwyczajów żywieniowych oraz procedura opracowania danych (KomPAN®): wersja polskojęzyczna - wydanie drugie.
https://knozc.pan.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=136:kwestionariusz-do-badania-pogladow-i-zwyczajow-zywieniowych-oraz-procedura-opracowania-danych-kompan-wersja-polskojezyczna-wydanie-drugie&catid=36&Itemid=129&lang=pl
7. Przewodnik metodyczny badań sposobu żywienia. (red. Gronowska-Senger A.), Komitet Nauki o Żywieniu Człowieka Polskiej Akademii Nauk, Warszawa 2013
8. Sytuacja zdrowotna ludności Polski i jej uwarunkowania 2025 (red. Bogdan Wojtyniak, Anna Smaga). Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego - Państwowy Zakład Higieny, Warszawa 2025,
<https://www.pzh.gov.pl/raport-sytuacja-zdrowotna-ludnosci-polski-i-jej-uwarunkowania-2025/>

Literatura uzupełniająca:

1. Willet W., Nutritional Epidemiology. Oxford Univ. Press. 2013
2. Gibson RS. Principles of Nutritional Assessment. Oxford University Press 2005.